

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1942.

Andra kammaren.

Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen

Lördagen den 10 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Norrbottens län herr **Hage** såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord: Årade kammarledamöter! Efter ett kort avbrott i vårt arbete samlas vi åter i dag till en ny riksdag. Det sker i en riksdagsbyggnad, som under de senaste åren utvidgats och förbättrats, och från taket över den byggnaden vajar alltjämt — frimodigt för vinden i farofylld tid — den blågula flaggan, symbolen för allt det som vi hålla kärast, hem och fosterland, frihet och demokrati.

Vi som här samlats komma från vitt skilda delar av detta vidsträckta land. Vi veta, att runt om i bygderna där ute har tidens vända satt sin prägel på livet i form av svårigheter av olika slag. Det har skett i form av prissfördyring, i form av en allt mer tyngande skattebörd, i form av ekonomiska svårigheter i många hem som en följd av militära inkallelser samt i form av bostadsbrist och arbetslöshet — åtminstone på en hel del platser. Det har slutligen skett i form av knapphet på livsmedel och andra förnödenheter, föranledd av missväxt och avstängning.

Inför allt detta måste denna riksdag gå till sitt arbete under en allvarlig föresats att — så långt det ligger inom möjligheternas gräns — söka förhindra en ytterligare stegring av de besvärligheter och bördor, som på detta sätt lagts på vårt folk. Och därvid måste vi främst sikta till att söka skydda de samhällslager, vilka leva på botten av samhället, dit solen sällan når ned, och där levnadsstandarden alltid, men särskilt nu, rör sig omkring eller under existensminimum.

Vi veta alla, att under en tid som den nuvarande möjligheterna för riksdagen äro mycket begränsade att här åstadkomma allt det, som vi helst skulle önska genomföra. Men vi veta också, att den stora massan av vårt svenska folk uppnått en sådan politisk mognad, att de förstå, att i en vargatid som den nuvarande intet folk kan helt frigöra sig från de lidanden och svårigheter, som följa med ett världskrig, men att dessa för vårt folk dock väga lätt mot den sorg och de olyckor, som drabbat och alltjämt drabba allt flera folk i olika delar av världen.

Då vi i dag komma tillsammans till ett nytt riksmöte, ha vi därför anledning att åter med tacksamhet, men utan självförhävelse, erinra om den för-

månsställning i förhållande till många andra folk, som vårt land kommit att åtnjuta därigenom, att vi hittills kunnat stå utanför stormaktskampen. Det giver oss möjlighet att *bygga upp* vårt svenska samhälle mitt under en tid, då runt om ute i världen förstörelsens krafter *riva ner* och *rasera* ideella och materiella värden, framskapade under gångna år och av många generationer under arbete, möda och konstruktivt tänkande.

Bland de problem, som detta vårt uppbyggnadsarbete kommer att syssla med vid denna riksdag, befinner sig även — har det sagts — ett förslag om en rättegångsreform. Må detta vara en paroll för svenskt lagstiftningsarbete, som utåt världen säger ut, att det svenska samhället är ett *rättssamhälle*, där rättstankarna, vårdas och vördas mitt i en tid, då rätten sitter trångt runt om ute i världen.

Med dessa ord ber jag att i egenskap av ålderspresident få hälsa mina riksdagskamrater välkomna till detta första sammanträde med 1942 års lagtima riksdag. Jag fogar till denna hälsning en — kanske rent av utopisk men säkerligen av den stora massan av den lidande mänskligheten innerligen omfattad — förhoppning, nämligen den, att innan detta riksdagsår kommer till sitt slut *fredens* och *frihetens* sol åter skall lysa över Europa och över all världen.

Jag förklarar härmed 1942 års riksdags första sammanträde öppnat.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, ävensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagna; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1942.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar A. Amné, C. Jonsson och I. Anderson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Örne, A. Lindqvist och E. Eriksson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för 2 personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:
C. G. Bruno.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1942.

Göteborgs och Bohus läns landstingsområde.

1. Lantbrukaren Carl Edvin Johansson i Torp.

Västernorrlands län.

2. Juris doktorn Gunnar Hedlund i Mo.

Vidare upplästes följande till kammaren ankomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 9 januari 1942.

Till justitiedepartementet hade den 9 januari 1942 från länsstyrelserna i Uppsala län och Gävleborgs län inkommit fullmakter för respektive rektorn Herbert Lundh i Uppsala och ombudsmannen Anders Lif i Hofors, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakterna icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter, därvid herrar Henriksson, Janson i Frändesta och Andersson i Falkenberg samt fru Lindqvist-Petersson befunnos frånvarande.

Från herr Henriksson hade till kammaren inkommit läkarintyg, som upplästes.

Herrar Janson i Frändesta och Andersson i Falkenberg samt fru Lindqvist-Petersson hade uti ingivna, vid uppropet jämväl upplästa ansökningar anhållit om ledighet från riksdagsgörömlen, herr Janson i Frändesta på grund av viktiga enskilda angelägenheter under den 10 januari, herr Andersson i Falkenberg för enskilda angelägenheter vårdande likaledes under den 10 januari och fru Lindqvist-Petersson på grund av sjukdomsfall i familjen under några dagar från och med den 10 januari.

§ 5.

Anställdes val av talman i kammaren; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Sävström med samtliga avgivna eller 216 röster.

§ 6.

Vid företaget val av förste vice talman blev därtill utsedd herr Magnusson i Skövde med 160 röster.

En röst tillföll herr Österström.

§ 7.

Anställdes val av andre vice talman; och utsågs därvid herr Österström med samtliga avgivna eller 156 röster.

§ 8.

Ålderspresidenten överlämnade ordförandeklubban till herr talmannen och anförde därvid: I kraft av det enhälligt skedda valet av talman överlämnar jag härmed denna klubba i Dina händer, under uttalande av den förhoppningen, att vid denna riksdag med denna klubba skola klubbfastas goda och lyckliga beslut för folket och landet.

Herr **talmannen** hälsade därefter kammaren med följande ord: Herr ålderspresident, mina damer och herrar! Å egna och vice talmännens vägnar tackar jag för förtroendet att leda kammarens förhandlingar.

Då vi nu äro redo att börja vårt arbete vid 1942 års riksdag, så sker det i medvetande om det allvarliga läget och trycket av växande svårigheter. Även vid denna riksdag blir omsorgen om vår försvarsberedskap en av huvuduppgifterna. Den viktiga frågan om folkförsörjningen kräver likaledes riksdagens medverkan. Det blir vår uppgift att i bästa samförstånd behandla de ärenden som i dessa avseenden föreläggas oss. Enighet och god samhällsanda är en nödvändig förutsättning för att vi skola kunna reda oss genom de svårigheter som världskriget skapar för oss.

§ 9.

Upplästes ånyo och lades till handlingarna det i § 4 här ovan omförmälda läkarintyget, vilket var av följande lydelse:

Att ledamoten av riksdagens andra kammare direktör *Torsten Henriksson* på grund av influensa är oförmögen deltaga i riksdagsarbetet under tiden fr. o. m. den 10 januari t. o. m. den 18 januari intygas.

Stockholm den 8 januari 1942.

Harry Engström,
leg. läkare.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Jansson</i> i Frändesta	under	den 10 jan.,
» <i>Andersson</i> i Falkenberg	»	» 10 » och
fru <i>Lindqvist-Petersson</i> tills vidare	fr. o. m.	» 10 » .

§ 10.

Föredrogos åter de under § 3 här ovan intagna protokollen, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollen till handlingarna.

§ 11.

På hemställen av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts kammarrättsrådet Sune Norrman med samtliga avgivna eller 151 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse inställt sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollsföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Ernst Eriksson.

Ernst V. Staxäng.

§ 12.

Till talarplats för ledamöter, som kunde vilja därav begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den för ändamålet anordnade, på högra sidan om talmansbordet befintliga platsen.

§ 13.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att måndagen den 12 innevarande månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 14.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.1 e. m.

In fidein
Sune Norrman.

Måndagen den 12 januari.

Kl. 10.30 f. m.

§ 1.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum tisdagen den 13 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter att delta i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 2.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten torsdagen den 15 och av suppleanter i samma utskott fredagen den 16 innevarande månad.

Ordet begärdes nu av herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att andra kammaren måtte besluta att utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av aderton i statsutskottet, sexton i konstitutionsutskottet och bevillningsutskottet samt fjorton i vart och ett av de övriga utskotten utom utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 3.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 f. m. till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls av teologie doktorn Yngve Rudberg. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Majestät Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde **andra kammarens talman** och yttrade:

Eders Majestät!

Då riksdagens andra kammare i dag till Eders Majestät framför sin undersåtliga vördnad, vill kammaren samtidigt giva uttryck åt sin tacksamhet för Eders Majestäts oavlåtliga strävan att bevara freden åt vårt land. Vi äro medvetna om de svårigheter vi ha att kämpa oss igenom och de krav, som ställas på oss i denna farofyllda tid. Det bekymmersamma försörjningsläget framtvingar inskränkningar i våra levnadsvanor. Försvarsberedskapen kräver arbete och ekonomiska uppoffringar. Det är dock vårt folks fasta vilja att bära de bördor, som krävas för försvarets stärkande och vidmakthållande.

Sveriges folk har gått demokratiens väg. På den vägen ha vi kommit fram till ökad förståelse för samverkan. Vi ha också lyckats bygga ett samhälle, som visat sig kunna skänka förutsättningar för en värdig existens. Det är vår förhoppning, att det nationella samarbetet skall bestå inte blott i nuvarande svåra tidsläge utan också under den måhända ovissa framtid, då återuppbyggandets krafter skola börja verka, i syfte att åt vårt folk trygga en lugn och god utveckling.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1942/43, dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42, dels Kungl Maj:ts proposition, nr 3, angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet, m. m. dels ock Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem

Sune Norrman.